

บทที่ 8

ผู้ให้บริการในการพัฒนาธุรกิจ
(Business Development Services: BDS)
กลไกในการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม

SPOTLIGHT

ภาพรวมเชิงโครงสร้างและสถานภาพ
ของผู้ให้บริการเพื่อการพัฒนาธุรกิจ (BDS)

BDS ประเภทสมาคม

ประเภทของสมาชิก BDS

- SME ผู้ประกอบการรายใหญ่ **50.00%**
- SME ผู้ประกอบการรายใหญ่
และอื่นๆ **26.47%**
- SME เพียงอย่างเดียว **11.77%**

หัวข้อการบริการที่สำคัญ

- อันดับ 1 มาตรฐาน/คุณภาพ เช่น การออกใบรับรอง (Certificate)
- อันดับ 2 คือ หัวข้อด้านการตลาด ในประเทศ เช่น E-commerce
- อันดับ 3 คือ ด้านกลยุทธ์ธุรกิจ
- อันดับ 4 คือ ด้านกฎหมายบัญชีและภาษี

ให้บริการ 3 ประเภท

- การสืบค้น/ให้ข้อมูล
- การฝึกอบรม/สัมมนา
- บริการด้านพีเอชดี/ที่ปรึกษา/
การบ่มเพาะธุรกิจ

อัตราค่าบริการ/ครั้ง

- **91.43%** มีค่าบริการต่ำกว่า 10,000 บาท
- **5.71%** มีค่าบริการระหว่าง 10,000
ถึง 15,000 บาท
- **2.86%** มีค่าบริการสูงกว่า 50,000 บาท
ต่อครั้ง

BDS ประเภทองค์การเอกชน

กลุ่มเป้าหมายของ BDS

- SME และหน่วยงานภาครัฐ **25.71%**
- MSMEs และหน่วยงานภาครัฐ และอื่นๆ **20.00%**
- SME อย่างเดียว **40.00%**

หัวข้อการบริการเฉพาะด้าน

- ด้านกฎหมายบัญชี และภาษีด้านการตลาดในประเทศ และด้าน IT/Software
- ด้านการบริการวิจัย วิเคราะห์ และทดสอบ BDS มีบริการ เช่น การวิจัย/ทดสอบที่เกี่ยวข้องกับ ด้านสิ่งแวดลอม วิเคราะห์ด้านเคมี/ สารประกอบ และอื่นๆ **22.86%**

ให้บริการ 3 ประเภท

- การสืบค้น/ให้ข้อมูล
- การฝึกอบรม/สัมมนา
- บริการด้านพี่เลี้ยง/ที่ปรึกษา/ การบ่มเพาะธุรกิจ

อัตราค่าบริการ/ครั้ง

- **40.00%** มีค่าบริการมากกว่า 50,000 บาท
- **16.67%** มีค่าบริการ 10,000 บาท หรือต่ำกว่า
- **11.43%** มีค่าบริการระหว่าง 15,000 ถึง 20,000 บาท และ 25,000 ถึง 30,000 บาท
- **5.71%** มีค่าบริการระหว่าง 10,000 ถึง 15,000 บาท และ 35,000 ถึง 40,000 บาท

ผู้ให้บริการในการพัฒนาธุรกิจ (Business Development Services: BDS) กลไกในการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างระบบนิเวศให้เอื้อต่อการเริ่มต้นและพัฒนาธุรกิจ ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ ผู้ให้บริการทางธุรกิจ (Business Development Services: BDS) ที่จะมาช่วยทำหน้าที่ในการให้บริการความช่วยเหลือแก่ธุรกิจในด้านต่างๆ ซึ่งผู้ให้บริการทางธุรกิจ (BDS) จะครอบคลุมบริการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อภาคธุรกิจที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านขนาด ระดับการเติบโต ศักยภาพ การมีผู้ให้บริการทางธุรกิจ (BDS) ในระบบนิเวศที่เพียงพอสามารถให้บริการได้ครอบคลุมและมีบริการที่มีคุณภาพ จะสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงกระบวนการพัฒนาด้านต่างๆ ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความหมายของผู้ให้บริการทางธุรกิจ (BDS)

การให้บริการทางธุรกิจมีความครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งมีองค์ระหว่างประเทศหลายๆ แห่งที่ได้ให้คำอธิบายไว้โดยมีความแตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด แต่สิ่งที่ค่อนข้างเหมือนกันประการหนึ่ง คือ บริการที่ผู้ให้บริการทางธุรกิจ (BDS) ให้แก่ธุรกิจนั้นจะมุ่งเน้นไปที่บริการที่ไม่ใช่บริการทางการเงิน (Non-financial Service) โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) The Commission's Directorate-General for International Cooperation and Development (DG DEVCO) สหภาพยุโรป

ให้คำจำกัดความของ BDS ว่าหมายถึงผู้ดำเนินการด้านการพัฒนาภาคเอกชนที่มีความสำคัญในบริบทการพัฒนา เนื่องจากสามารถช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดย่อม และขนาดกลาง (MSME) ในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจโดยมีกำไรมากขึ้น ทำให้ภาคเอกชนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาที่ครอบคลุมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) International Labour Organization (ILO)

ให้คำจำกัดความของ BDS ว่าหมายถึงการสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจทุกประเภทที่ไม่ได้เป็นการสนับสนุนด้านการเงิน โดย BDS ครอบคลุมการบริการต่างๆ หรือการเข้าถึงข้อมูลประเภทต่างๆ ที่เป็นที่สนใจของ MSME เช่น บริการให้คำปรึกษา การฝึกอบรมทักษะและธุรกิจ บริการด้านการตลาด และการถ่ายทอดและการพัฒนาเทคโนโลยี ผู้ให้บริการด้านการพัฒนาธุรกิจ บริการตรวจสอบและประเมิน รวมถึง BDS ที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น หน่วยงานภาครัฐ องค์กร สมาคมที่ไม่แสวงหากำไร ตลอดจนผู้ให้บริการพัฒนาธุรกิจที่แสวงหาผลกำไร เช่น ที่ปรึกษา บริษัทที่ปรึกษา และผู้จัดหาปัจจัยการผลิต

(3) The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)

ให้คำจำกัดความของ BDS ว่าครอบคลุมทั้งการบริการและการอำนวยความสะดวกทางกายภาพสำหรับผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาความสามารถทางธุรกิจ ซึ่งแบ่งประเภทการบริการเป็น 3 ประเภทบริการ ได้แก่ (1) การบริการข้อมูลทั่วไป

(2) การบริการให้คำปรึกษา และ (3) การบริการการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังระบุหัวข้อในการให้บริการเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ (1) การขายและการตลาด (2) การผลิต การดำเนินงาน และเทคโนโลยีสารสนเทศ (3) การจัดการทรัพยากรบุคคล (4) การบริหารจัดการการเงิน (5) การบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ และ (6) การจัดการด้านกฎหมายและกฎระเบียบ นอกจากนี้ การให้บริการยังรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพด้วย เช่น ศูนย์บ่มเพาะ ซึ่งให้บริการทั้งส่วนที่เป็นพื้นที่ทางกายภาพ และบริการในการพัฒนาธุรกิจ

SME Policy Guidebook for SME Development in Asia and the Pacific ของ United Nations ESCAP

โดยมีการระบุว่าการให้บริการของผู้ให้บริการทางธุรกิจมี 2 ด้านหลัก คือ การให้คำปรึกษาแนะนำ และการสนับสนุน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

หัวข้อ	ให้คำปรึกษา	ให้การสนับสนุน
การเข้าถึงและพัฒนาตลาด	<ul style="list-style-type: none"> การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลาด โอกาสทางการค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การโฆษณา อุปสรรคทางการตลาด งานแสดงสินค้า 	<ul style="list-style-type: none"> ข้อตกลงทางการค้าและการลงทุนเสรี การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการขนส่ง อุปสรรคอื่นๆ
การสนับสนุนเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> การจัดเก็บและคลังสินค้า ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ การขนส่งและจัดจำหน่าย 	<ul style="list-style-type: none"> โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ เช่น ถนน ท่าเรือ สาธารณูปโภค การโอนเงินและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต
ผู้จัดหาสินค้าหรือบริการ (Supplier)	<ul style="list-style-type: none"> การเชื่อมโยง SME กับ Supplier ที่มีคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลเกี่ยวกับ input supply source การจัดตั้งกลุ่มผู้ซื้อจำนวนมาก
ผู้ช่วยเหลือด้านเทคนิคและการฝึกอบรม	<ul style="list-style-type: none"> ให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำ การพัฒนาแผนธุรกิจ การฝึกอบรมด้านเทคนิคและการเสริมสร้างขีดความสามารถในด้านกฎหมายการเงินและภาษีอากร การบัญชีและการทำบัญชีการผลิต และการวิจัยและพัฒนา 	<ul style="list-style-type: none"> แลกเปลี่ยนและเยี่ยมชม ทัวร์ธุรกิจ การดูแลกำกับแฟรนไชส์ นโยบาย E-commerce
เทคโนโลยีและการพัฒนาผลิตภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> การเชื่อมโยงผู้ประกอบการ SME และเทคโนโลยี การจัดการแหล่งเทคโนโลยี และราคา การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การเข้าซื้อและให้เช่าอุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> การรับรองคุณภาพ มาตรฐานและคุณภาพระดับสากล ศูนย์ออกแบบ

องค์กรที่สามารถทำหน้าที่ผู้ให้บริการทางธุรกิจ (BDS)

หน่วยงานหรือองค์กรที่สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางธุรกิจ (BDS) มีความหลากหลาย มีทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งแต่ละประเทศจะมีหน่วยงานที่ให้บริการ (BDS) ที่แตกต่างกันไป ขึ้นกับบริบทในเรื่องของวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ โดยหน่วยงานหรือองค์กรที่สามารถทำหน้าที่ให้บริการทางธุรกิจได้สามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) สมาคมที่มีสมาชิกเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Membership Associate)

องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของวิสาหกิจที่เป็นสมาชิก สมาคมประเภทนี้รวมถึงหอการค้า สมาคมธุรกิจ สมาคมการค้า สหกรณ์ ทั้งที่เป็นองค์กรที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ โดยมีรูปแบบในการระดมทุนผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ นอกเหนือจากการเก็บค่าธรรมเนียมสมาชิก เช่น การเก็บค่าบริการ การรับการสนับสนุนจากผู้บริจาค การเก็บค่าบริการจากการจัดกิจกรรมสัมมนา หรือการเดินทางไปศึกษาดูงาน ในบางประเทศ สมาคมเหล่านี้อาจได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและอาจอยู่ภายใต้อำนาจของกระทรวงของรัฐบาล

(2) องค์กรที่ทำหน้าที่ให้บริการ (Service Delivery Organization)

องค์กรหรือสถาบันที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีจุดประสงค์ในการให้บริการที่เฉพาะเจาะจงแก่ MSME ซึ่งในบางประเทศ องค์กรเหล่านี้เป็นเครือข่ายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ องค์กรที่ให้บริการจะมีความแตกต่างจากองค์กรรูปแบบอื่นในด้านรูปแบบการเป็นเจ้าของ รูปแบบการจัดการ และการจัดหาเงินทุน ซึ่งในบางประเทศ ผู้ให้บริการอาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือกึ่งรัฐ หรืออาจเป็นหน่วยงานไม่แสวงหากำไรหรือองค์กรอิสระก็ได้ ในทางกลับกัน ผู้ให้บริการที่เป็นองค์กรธุรกิจจะแสวงหากำไรทางธุรกิจจากการดำเนินธุรกิจ เช่น บริษัทที่ปรึกษา

(3) หน่วยงานของรัฐ (Public Sector)

หน่วยงานภาครัฐหรือสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่เป็น BDS แก่ผู้ประกอบการผ่านรูปแบบการบริการต่างๆ อาทิ การบริการด้านการวิจัยแล้วพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจนสู่ระดับเชิงพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐในการให้บริการผู้ประกอบการวิสาหกิจอาจลดลงหากผู้ประกอบการให้ความสนใจกับการใช้บริการจาก BDS ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐหลายแห่งได้จัดตั้งองค์กรนอกระบบหรือองค์กรกึ่งอิสระซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการด้านพัฒนาธุรกิจให้กับวิสาหกิจขนาดกลาง วิสาหกิจขนาดย่อม และวิสาหกิจขนาดย่อม นโยบายของหน่วยงานรัฐจะมุ่งเน้นการส่งเสริมการจัดตั้งธุรกิจใหม่และเสริมสร้างขีดความสามารถของธุรกิจเดิม นอกจากนี้ องค์กรกึ่งอิสระหรือองค์กรนอกระบบของรัฐที่นำระบบการจัดการแบบเอกชนมาใช้มักจะกลายเป็นองค์กรเอกชนเต็มรูปแบบในเวลาต่อมา

(4) สมาคมที่มีสมาชิกเป็นวิสาหกิจขนาดกลาง วิสาหกิจขนาดย่อม และวิสาหกิจขนาดย่อม

เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลาง วิสาหกิจขนาดย่อม และวิสาหกิจขนาดย่อมส่วนใหญ่จะมีอุปสรรคในการที่จะเข้าร่วมกับองค์กรวิชาชีพหรือภาคส่วนที่มีอยู่แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ถูกรับรอง

โดยธุรกิจขนาดใหญ่ สมาคมของวิสาหกิจขนาดกลาง วิสาหกิจขนาดย่อม และวิสาหกิจขนาดย่อย เริ่มแพร่หลายมากขึ้น และมีการจัดตั้งในระดับภูมิภาคมากขึ้นด้วย

(5) องค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐ (Non-Government Organizations)

องค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมที่สร้างรายได้ รวมถึงหน่วยงานสวัสดิการสังคมอื่นๆ โดยองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐในปัจจุบันมักจะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา SME โดยจะมุ่งเน้นไปที่การจัดการเงินทุนขนาดเล็ก (Micro-finance) และให้การสนับสนุนองค์กรขนาดเล็กในระดับรากหญ้าเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม จำนวนองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา SME จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากสามารถเข้าถึงแหล่งเงินที่ได้จากผู้บริจาคเพื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือที่เพิ่มมากขึ้นในหลายประเทศ

(6) ที่ปรึกษาเอกชน หรือองค์กรที่ปรึกษาเฉพาะ

เป็นรูปแบบของ BDS ที่มีจำนวนมากที่สุด โดยการให้บริการของภาคเอกชนมักจะมีราคาสูง และทำให้ SME ส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงได้ รัฐบาลในหลายประเทศจึงได้แก้ปัญหาโดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริม SME ให้สามารถเข้าถึงการรับบริการจากที่ปรึกษาเอกชน หรือองค์กรที่ปรึกษาเฉพาะทางได้

วิธีการให้บริการของผู้ให้บริการทางธุรกิจ

การให้บริการแบบดั้งเดิม (Traditional BDS Approach)

การให้บริการในการพัฒนาด้านต่างๆ แก่ SME ในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ส่วนใหญ่จะดำเนินการผ่านหน่วยงานรัฐซึ่งจะทำหน้าที่เป็น BDS ในการพัฒนาโดยตรงแก่ธุรกิจ หรือการมอบหมายหรือแต่งตั้งองค์กรใดองค์กรหนึ่งขึ้นมาทำหน้าที่ในการให้บริการ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีความเชื่อว่า การที่หน่วยงานรัฐดำเนินการเองจะมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า แต่ก็พบว่ากรณีที่หน่วยงานรัฐให้บริการเองโดยตรงนั้น สามารถก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อระบบนิเวศของการประกอบธุรกิจได้เช่นกัน ได้แก่

- (1) หน่วยงานที่ให้บริการพัฒนาธุรกิจในด้านใดด้านหนึ่งจนกลายเป็นผู้ให้บริการหลักในตลาด เป็นการทำให้ผู้ให้บริการภาคเอกชนต้องประสบปัญหาในการหาลูกค้า รวมทั้งการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่สามารถคิดค่าใช้จ่ายต่ำได้หรือไม่คิดค่าใช้จ่าย เนื่องจากได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาล อาจทำให้ผู้ให้บริการภาคเอกชนไม่สามารถแข่งขันได้กับการดำเนินงานของภาครัฐ
- (2) การดำเนินการในการให้บริการแก่ SME จะเป็นการขับเคลื่อนโดยอุปทาน (supply-driven approach) มากกว่าที่จะเป็นการใช้อุปสงค์เป็นตัวขับเคลื่อน (demand-driven approach) ซึ่งการขับเคลื่อนโดยอุปทานมักจะไม่ค่อยตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด จึงมีโอกาสูงที่จะทำให้ไม่เกิดการพัฒนาหรือปรับปรุงการให้บริการ
- (3) การให้บริการจะไม่สามารถดำเนินการได้หากขาดงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งจะไม่มีความยั่งยืน
- (4) ในระยะยาวจะทำให้ผู้ประกอบการมุ่งแต่การพึ่งพาภาครัฐ ไม่เกิดการเรียนรู้ และไม่สามารถพึ่งพาตนเองในการพัฒนาธุรกิจได้

การให้บริการแบบใช้ตลาดนำ (Market-oriented BDS Approach)

หลักการในการให้บริการแบบใช้ตลาดนำ คือ ต้องให้ผู้ประกอบการเป็นผู้เลือกใช้บริการจาก BDS ที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของตนเองมากที่สุด ดังนั้นในระบบนี้จำเป็นต้องมี BDS ที่มีจำนวนมากพอ มีบริการที่ครอบคลุมเพื่อเป็นตัวเลือกสำหรับผู้ประกอบการได้ ทำให้รัฐบาลในหลายประเทศเปลี่ยนแนวคิดไปสู่การใช้ผู้ให้บริการภาคเอกชนมากขึ้น รวมทั้งหากรัฐบาลสามารถเปลี่ยนรูปแบบการให้เงินสนับสนุน ไปเป็นการสนับสนุนการไปใช้บริการของ SME ได้ โดยอาจเป็นการช่วยเหลืออุดหนุน ภาครัฐจ่ายให้ครึ่งหนึ่ง ผู้ประกอบการจ่ายอีกครึ่งหนึ่ง ก็จะสามารถกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งฝั่งอุปสงค์และอุปทาน คือ SME จะมีความต้องการพัฒนาธุรกิจของตนเองมากขึ้นจากการได้รับเงินสนับสนุน และสร้างให้เกิด BDS เพิ่มมากขึ้นจากการที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นในตลาด

นอกจากนี้ด้วยการให้บริการแบบใช้ตลาดนำนี้ ช่วยส่งเสริมให้ BDS มีการแข่งขันกันตามกลไกตลาด ซึ่งจะเกิดการแข่งขันกันในการให้บริการที่ดีกับผู้ประกอบการ และนำไปสู่บริการที่มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าจะส่งผลให้การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อุปสรรคที่ทำให้ SME ไม่ไปใช้บริการจากผู้ให้บริการทางธุรกิจ (BDS)

- ผู้ประกอบการไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับ BDS ที่ดีพอ ไม่สามารถใช้ในการตัดสินใจได้ในการเลือกใช้บริการ รวมทั้งผู้ประกอบการส่วนหนึ่งไม่รู้ว่าจำเป็นต้องพัฒนาธุรกิจในเรื่องไหนบ้าง
- ผู้ประกอบการไม่มีเงินทุนในการใช้บริการ ซึ่งการให้บริการในบางเรื่องมีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้ผู้ประกอบการเลือกที่จะไม่ไปปรึกษากับ BDS ที่มีอยู่
- การมี BDS จำนวนน้อย ไม่มีบริการที่ครอบคลุมตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการที่หน่วยงานรัฐทำหน้าที่ให้บริการเอง แต่ก็ให้บริการได้ในวงที่จำกัด
- ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการประเมินศักยภาพและคุณภาพของ BDS ในที่นี้รวมไปถึงระยะเวลา ประเภท
- ในการพัฒนาผู้ประกอบการและ SME ภาครัฐมักจะไม่ได้มองว่า BDS ภาคเอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการได้ มักมีกรอบความคิดว่าควรเป็นการดำเนินงานโดยหน่วยงานภาครัฐเอง

การส่งเสริมผู้ให้บริการทางธุรกิจ (BDS)

การส่งเสริม BDS เป็นเรื่องสำคัญเพราะจะมีส่วนในการพัฒนา SME ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ เพราะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ อีกทั้งยังมีการใช้วัตถุดิบและทรัพยากรภายในประเทศสูง จากรายงานวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมและขนาดย่อยปี 2562 พบว่าในปี 2561 จำนวน MSME ของประเทศไทยมีมากถึงร้อยละ 99 ของจำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ สร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศร้อยละ 43 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ และในการที่จะพัฒนา MSME นั้น เราจำเป็นต้องมี BDS ที่ได้รวบรวมภายใต้ Platform เดียวกัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ SME ได้สามารถเลือกใช้บริการจาก BDS ได้หลากหลาย ครอบคลุม และครบถ้วนตามความต้องการ

และหากพิจารณาจากผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการสนับสนุนการเข้าถึงบริการของ BDS ในหลายประเทศ พบว่า MSME มีความต้องการเข้าถึงการบริการเพื่อธุรกิจ ใน 2 ประเภท ประกอบด้วย การเข้าถึงบริการด้านการเงิน (Financial Service) โดยเป็นไปเพื่อจัดตั้งหรือขยายธุรกิจ ทั้งในด้านการสนับสนุนด้านการเงิน สำหรับเครื่องจักร สถานที่ผลิต และเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งส่วนใหญ่มีอยู่ในรูปแบบของสินเชื่อของธนาคารหรือสถาบันการเงิน ในขณะที่การเข้าถึงบริการที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน (Non-Financial Service) หรือเรียกว่าผู้ให้บริการเพื่อการพัฒนาธุรกิจ จะมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ธุรกิจของ MSME สามารถพัฒนาและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้ อาทิ การบริการที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลความรู้และทักษะ ตลอดจนคำแนะนำในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ การลดต้นทุนการผลิต หรือการเข้าถึงตลาดเพื่อแสวงหากำไรที่มากขึ้น ซึ่งบริการเหล่านี้รวมถึงการถ่ายโอนข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น บริการให้คำปรึกษาหรือกิจกรรมพิเศษอย่างเช่นการจัดนิทรรศการและงานแสดงสินค้า

1. ภาพรวมเชิงโครงสร้างและสถานภาพของผู้ให้บริการเพื่อการพัฒนาธุรกิจ (BDS)

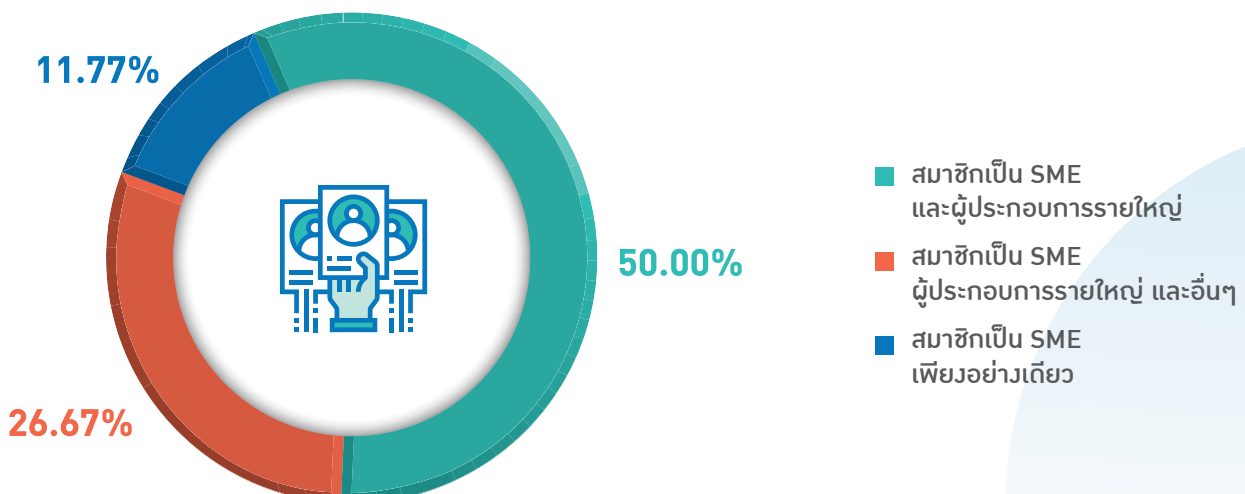
จากการสำรวจข้อมูลผู้ให้บริการเพื่อการพัฒนาธุรกิจ (Business Development Services: BDS) เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมรายสาขา/รายพื้นที่/รายประเด็น ด้านผู้ให้บริการภาคเอกชนได้จัดกลุ่ม BDS สำหรับเป็นกรอบการศึกษาเพื่อการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ โดยแบ่งออกเป็น

1. ภาพรวม BDS ประเภทสมาคม

จากการสำรวจข้อมูลเชิงโครงสร้างและสถานภาพของผู้ให้บริการเพื่อการพัฒนาธุรกิจประเภทสมาคมในพื้นที่ส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายสาขา/รายพื้นที่/รายประเด็น ด้านผู้ให้บริการภาคเอกชน สรุปผลได้ดังนี้

- ประเภทของสมาชิก BDS ประเภทสมาคม 50% มีสมาชิกเป็น SME ผู้ประกอบการรายใหญ่ 26.47% มีสมาชิกเป็น SME ผู้ประกอบการรายใหญ่ และอื่นๆ เช่น สมาชิกประเภทบุคคล 11.77% มีสมาชิกเป็น SME เพียงอย่างเดียว

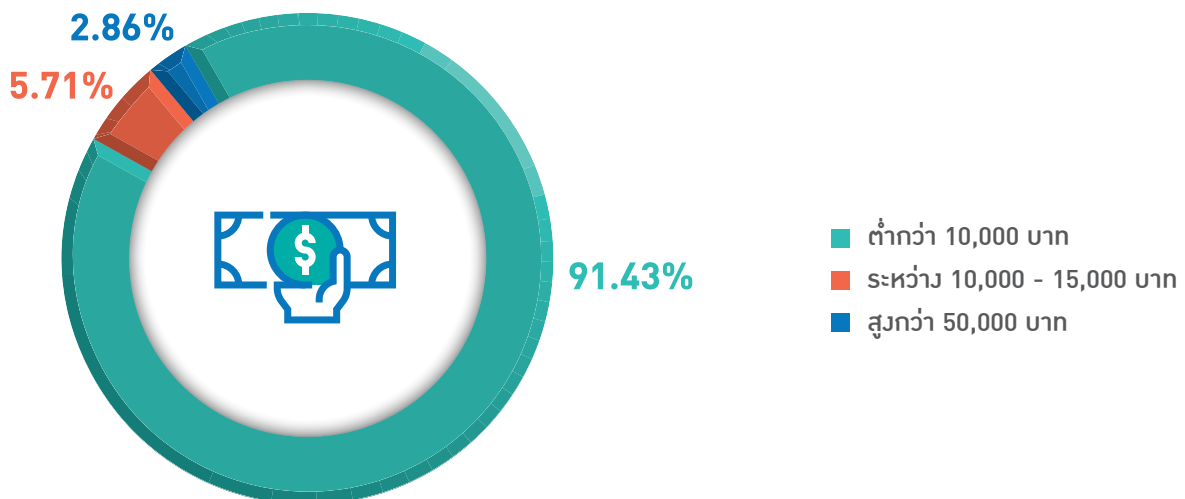
ภาพที่ 8.1 ประเภทของสมาชิก BDS ประเภทสมาคม

- ส่วนใหญ่กว่า 45.72% มีรายได้จากการเก็บค่าสมาชิกและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ
- สมาคมที่มีรายได้จากค่าสมาชิกมากกว่า 50% = 36.67% สมาคมที่มีรายได้จากการดำเนินกิจกรรมมากกว่า 50% = 48.15%
- จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าสมาคมส่วนใหญ่มีการให้บริการ 3 ประเภทคือ การสืบค้น/ให้ข้อมูล การฝึกอบรม/สัมมนา และบริการด้านที่เลี้ยง/ที่ปรึกษา/การบ่มเพาะธุรกิจ
- โดยสมาคมส่วนใหญ่มีหัวข้อการบริการที่สำคัญอันดับ 1 คือมาตรฐาน/คุณภาพ เช่นการออกใบรับรอง (Certificate) อันดับ 2 คือ หัวข้อด้านการตลาดในประเทศเช่น E-commerce อันดับ 3 คือ ด้านกลยุทธ์ธุรกิจ และอันดับ 4 คือ ด้านกฎหมายบัญชีและภาษี
- BDS ประเภทสมาคมที่ไม่มีบริการด้านการวิจัย วิเคราะห์ และทดสอบ = 68.57% และสมาคมที่มีบริการด้านนี้ = 31.43% โดยจะมุ่งเน้นในด้านการทดสอบผลิตภัณฑ์เพื่อรับรองมาตรฐาน การวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ หรือการทดสอบที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม และยังมีสมาคมอีกบางส่วน ซึ่งไม่มากนัก ให้บริการด้านการศึกษาวิจัยต่างๆ การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรม การบริการสอบเทียบเครื่องมือ การวิเคราะห์ด้านเคมี
- อัตราค่าบริการต่อครั้ง: 91.43% มีค่าบริการต่ำกว่า 10,000 บาท 5.71% มีค่าบริการระหว่าง 10,000 ถึง 15,000 บาท และ 2.86% มีค่าบริการสูงกว่า 50,000 บาทต่อครั้ง

ภาพที่ 8.2 อัตราค่าบริการต่อครั้ง

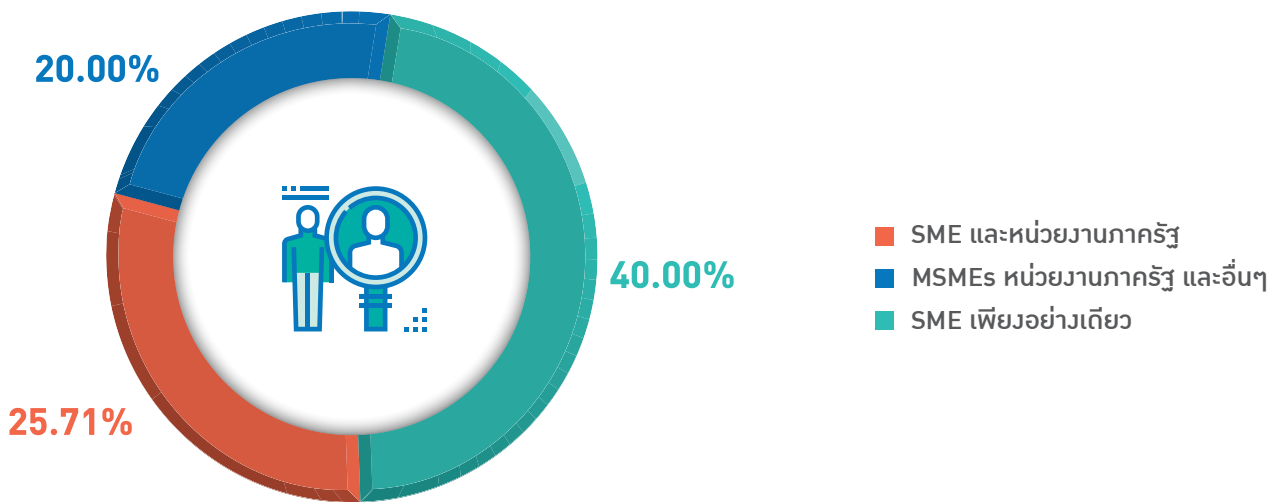
- การสำรวจปัญหาในการให้บริการของ BDS ประเภทสมาคม คือ 1. สมาคมมีงบประมาณจำกัด ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือหรือบริการสมาชิกได้อย่างเต็มที่ 2. สมาชิกมีจำนวนมากหรือน้อยเกินไป ถ้าสมาชิกจำนวนมากเกินไป จะให้บริการได้ไม่ทั่วถึง และถ้าสมาชิกจำนวนน้อยเกินไปจะส่งผลต่อรายได้และการให้บริการของสมาคม
- BDS ประเภทสมาคม ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะการให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการ การช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายการดำเนินกิจกรรม การให้บริการองค์ความรู้หรือเทคนิคเฉพาะทาง การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารกิจการของสมาคม เป็นต้น

2. ภาพรวม BDS ประเภทกิจการเอกชน

จากการสำรวจในพื้นที่ส่วนกลางและภูมิภาค สรุปผลได้ดังนี้

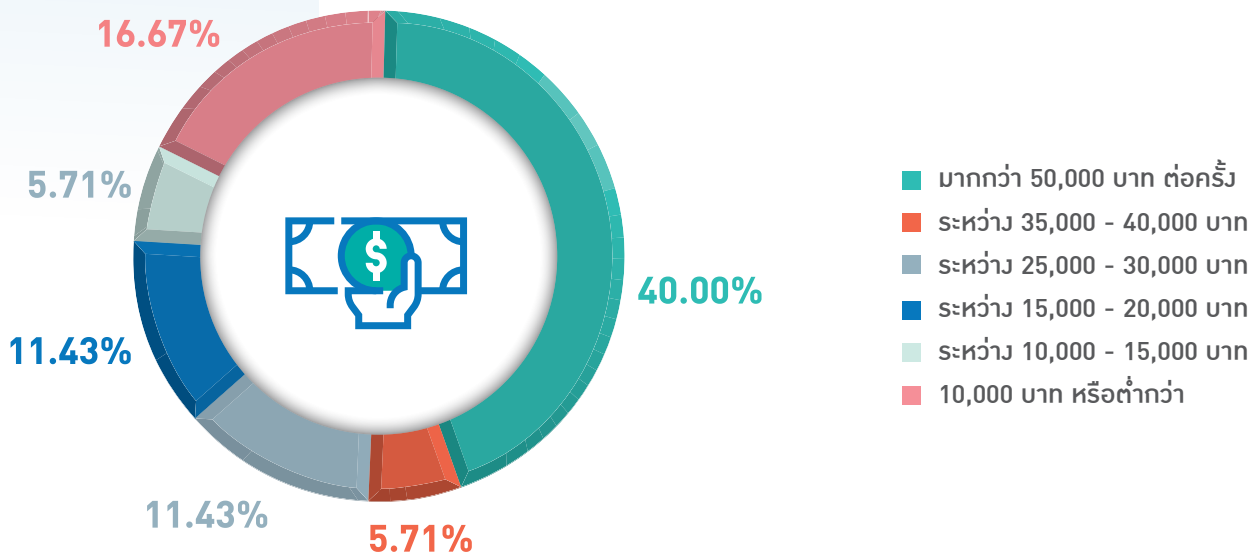
- กลุ่มเป้าหมายของ BDS ประเภทองค์กรเอกชน 25.71% มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็น SME และหน่วยงานภาครัฐอีก 20.00% กลุ่มเป้าหมายเป็นทั้ง MSMEs หน่วยงานภาครัฐ และอื่นๆ เช่น บุคคลทั่วไปที่ต้องการเข้ามาทำธุรกิจ และยังพบว่า 40.00% มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่เป็น SME เพียงอย่างเดียว

ภาพที่ 8.3 กลุ่มเป้าหมายของ BDS ประเภทกิจการเอกชน

- BDS ประเภทองค์กรเอกชน ส่วนใหญ่มีการให้บริการทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ การสืบค้น/ให้ข้อมูล การฝึกอบรม/สัมมนา และบริการด้านที่เสี่ยง/ที่ปรึกษา/การบ่มเพาะธุรกิจ
- ส่วนใหญ่มีหัวข้อการบริการเฉพาะด้าน เช่น ด้านกฎหมาย บัญชี และภาษี ด้านการตลาดในประเทศ และ IT/Software ส่วนด้านการบริการวิจัย วิเคราะห์ และทดสอบ BDS ประเภทองค์กรเอกชน 77.14% ไม่มีบริการด้านนี้ ส่วน 22.86% มีบริการ เช่น การวิจัย/ทดสอบที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ด้านเคมี/สารประกอบ และอื่นๆ
- อัตราค่าบริการ
  - > 40.00% มีค่าบริการต่อครั้งมากกว่า 50,000 บาท
  - > 16.67% มีค่าบริการ 10,000 บาทหรือต่ำกว่า
  - > 11.43% มีค่าบริการระหว่าง 15,000 ถึง 20,000 บาท และ 25,000 ถึง 30,000 บาท
  - > 5.71% มีอัตราค่าบริการระหว่าง 10,000 ถึง 15,000 บาท และ 35,000 ถึง 40,000 บาท

ภาพที่ 8.4 อัตราค่าบริการ

- > หากพิจารณาในมิติหัวข้อการบริการ พบว่าหัวข้อบริการที่มีการเก็บค่าบริการโดยเฉลี่ยในอัตราที่สูง ได้แก่ การบริการด้านที่ปรึกษาด้านนวัตกรรม เทคนิค และสิ่งแวดล้อม การออกแบบทางสถาปัตยกรรม กลยุทธ์ และแผนธุรกิจ กฎหมาย และเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ
- > หัวข้อการบริการที่มีการเก็บค่าบริการโดยเฉลี่ยในอัตราที่ต่ำ ได้แก่ บริการด้านที่ปรึกษาด้านบัญชีและภาษี การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เนื่องจากไม่ได้มีความเชี่ยวชาญเชิงลึก
- การสำรวจปัญหาในการให้บริการของ BDS ประเภทองค์การเอกชน ได้แก่ 1. การที่ลูกค้าเป็น SME ย่อมมีงบประมาณจำกัด 2. การที่ลูกค้ามักจะต่อรองด้านอื่นๆ เพิ่มเพื่อให้ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปมีความคุ้มค่ามากที่สุด 3. ลูกค้าไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญหรือชำนาญในการรับการถ่ายทอดงานจากที่ปรึกษา
- ถึงแม้ BDS ประเภทองค์การเอกชนจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้รวดเร็วกว่าหน่วยงานประเภทอื่น แต่ก็ยังต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะการที่รัฐมีหน้าที่รวบรวมรายชื่อและจัดทำฐานข้อมูลบริษัทที่ปรึกษาเอกชน เพื่อให้ SME สามารถเข้าถึงหรือเลือกบริษัทที่ปรึกษาเอกชนที่ตรงกับความต้องการของตัวเองได้ รองลงมาคือการที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนให้แก่ SME ในการขอรับบริการจาก BDS หรือการเปิดรับสมัคร/ขึ้นทะเบียนบริษัทที่ปรึกษาเอกชน เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการช่วยเหลือ อันเนื่องมาจากมาตรการภาครัฐต่างๆ

2. แนวทางการพัฒนา BDS ที่สอดคล้องกับความต้องการของวิสาหกิจ

จากการสำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริม SME รายสาขา/รายพื้นที่/รายประเด็น จำแนกเป็น 4 ประเด็นสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มิติด้านการพัฒนาธุรกิจเพื่อการเจริญเติบโตของธุรกิจ

จากการรวบรวมข้อมูล ด้านผู้ให้บริการภาคเอกชน พบว่าส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในประเด็นดังต่อไปนี้

- การพัฒนาด้านการตลาด: การพัฒนาและเพิ่มช่องทางการตลาดระหว่างประเทศ รวมไปถึงการพัฒนาตลาดภายในประเทศ โดยเฉพาะการทำตลาดในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อตลาดที่ต้องให้ความสำคัญคือ เงินลงทุนเพื่อสร้างและพัฒนาปัจจัยเอื้อทางการตลาดในด้านต่างๆ รูปแบบและกลไกการให้บริการหลังการขาย
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์: ส่วนใหญ่ต้องการได้รับการรับรองมาตรฐานสากล ซึ่งจำเป็นจะต้องมีที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาและยกระดับด้านมาตรฐาน
- การพัฒนาบุคลากร: โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC เนื่องจากมีความต้องการติดต่อสื่อสารกับนักธุรกิจและลูกค้าชาวต่างชาติจำนวนมาก
- การพัฒนาเทคโนโลยี: โดยเฉพาะการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเทคโนโลยี เช่น การใช้ AI ในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ตรงกับความต้องการของตลาด ทั้งนี้การพัฒนาเทคโนโลยีของผู้ประกอบการยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง เช่น อุปสรรคด้านเงินทุนและความพร้อมของบุคลากร การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานโดยรวม
- การพัฒนาองค์กร: การพัฒนาระบบบริหารงานภายในองค์กร การพัฒนาด้านกฎหมายและบัญชีให้เหมาะสม
- การพัฒนาในประเด็นสำคัญอื่นๆ: การพัฒนาแผนธุรกิจด้วยการจัดทำกลยุทธ์ของธุรกิจ การจัดฝึกอบรมให้กับภาคธุรกิจเพื่อพัฒนาบุคลากร การปรับปรุงด้านกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจให้ได้มาตรฐานและทันสมัย

2. มิติด้านประสบการณ์ในการใช้บริการเพื่อส่งเสริมธุรกิจ

จากการสำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริม SME รายสาขา/รายพื้นที่/รายประเด็น ด้านผู้ให้บริการภาคเอกชน พบว่าที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มักเคยใช้บริการ BDS ทั้งจากภาครัฐและเอกชนทั้งในด้านการได้รับความช่วยเหลือ ด้านองค์ความรู้และผู้เชี่ยวชาญที่จำเป็นต่อการพัฒนาและยกระดับธุรกิจ

ข้อค้นพบที่สำคัญประการหนึ่งคือ วิสาหกิจขนาดกลางให้ความไว้วางใจ BDS ภาครัฐ เพราะมีการดำเนินโครงการอยู่เป็นประจำ และในทำนองเดียวกันก็ให้ความไว้วางใจกับ BDS ที่เป็นสมาคมการค้าเนื่องจากการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการธุรกิจในสาขาเดียวกัน นอกจากนี้ยังใช้บริการจาก BDS ภาคเอกชนเพราะมีความเชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ผู้ประกอบการมองว่าการใช้บริการ BDS จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการปรับปรุงกระบวนการทำงานและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น การได้ BDS ที่เป็นมืออาชีพเป็นผลดีในด้านการประหยัดเวลาในการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน

3. มิติด้านสภาพปัญหาที่พบจากการดำเนินธุรกิจ

- การที่ธุรกิจต้องเผชิญกับเงื่อนไขทางการค้าหรือข้อกำหนดทางด้านมาตรฐาน ส่งผลให้ธุรกิจอาจสูญเสียโอกาสทางการค้า
- รูปแบบการให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจควรมีความหลากหลาย เนื่องจากผู้ประกอบการบางรายจะมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่มีความเฉพาะ

4. มิติด้านความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ความต้องการได้รับความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ ทั้งในด้านการส่งเสริมการตลาด การเพิ่มรายได้ สร้างมาตรฐานการผลิตและการบริการ และการสร้างนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ ตลอดจนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดภายใน และตลาดต่างประเทศ
- ความต้องการได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน ทั้งในด้านแหล่งข้อมูลด้านการเงิน แหล่งเงินทุน แหล่งให้กู้ยืมเงิน รวมถึงข้อมูลการสนับสนุนด้านการลงทุนและด้านภาษีเพื่อลดค่าใช้จ่าย การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายหรือเงินลงทุนจากภาครัฐในบางกิจกรรม เช่น การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร
- ความช่วยเหลือด้านขั้นตอนและเอกสารหลักฐานในการเข้ารับบริการจากภาครัฐ ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อหรือดำเนินกิจกรรมกับภาครัฐทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือออนไลน์ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย ลดเวลา
- ความช่วยเหลือด้านความเชี่ยวชาญจากผู้ชำนาญการเฉพาะสาขา โดยภาครัฐควรสนับสนุนหน่วยงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้านผ่านระบบการสนับสนุนค่าใช้จ่าย หรือการสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ
- การให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดย่อมเป็นอันดับแรก เพราะวิสาหกิจขนาดย่อมมักเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจมากกว่าวิสาหกิจขนาดกลาง วิสาหกิจขนาดย่อมรายใหม่อาจขาดความรู้ในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นควรเน้นไปในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาธุรกิจ หากวิสาหกิจขนาดย่อมไม่สามารถอยู่รอดได้ ก็อาจส่งผลกระทบต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้เช่นกัน

วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย แม้ว่าโดยส่วนใหญ่จะยังพึ่งพาปัจจัยภายนอกทั้งการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้นหัวใจสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจคือการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และขนาดย่อยให้มีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพและเกิดการพัฒนายั่งยืน เพราะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ อีกทั้งยังมีการใช้วัตถุดิบและทรัพยากรภายในประเทศสูง

จากรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี 2562 พบว่า ในปี 2561 วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และขนาดย่อยของประเทศไทย มีจำนวนมากถึงร้อยละ 99 ของจำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ สร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศร้อยละ 43 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั่วประเทศ และการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจร้อยละ 85 ของการจ้างงานรวมทั้งหมด ซึ่งปัญหาของแต่ละประเภทธุรกิจจะมีความแตกต่างกันออกไป การให้ความช่วยเหลือของภาครัฐอาจไม่เพียงพอและไม่ตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของธุรกิจในแต่ละขนาด ดังนั้นรูปแบบการช่วยเหลือในการพัฒนาธุรกิจโดย BDS จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และขนาดย่อยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและรูปแบบการบริการต่างๆ ได้สะดวกและทั่วถึงมากขึ้น

